

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ
สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
The Administrative Model for Effectiveness
Demonstration School Under Autonomous University

Received : 2020-02-06

Revised : 2020-02-21

Accepted : 2020-06-25

ผู้วิจัย ตระกูลพันธ์ ยุชมภู¹

Takoolpun Yuchompoo¹

ftakoolpun@gmail.com

โสภา อำนวยรัตน์²

Sopa Umnuyrat²

สันติ บุรณะชาติ³

Santi Buranachart³

น้ำฝน กันมา⁴

Namfon Gunma⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 36 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีจำนวน 3 ด้าน 16 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สภาพแวดล้อม ลักษณะองค์กร การบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บุคลากร และเครือข่ายร่วมพัฒนา

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
Ph.D. Student Program in Educational Administration School of Education University of Phayao

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Phayao

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Phayao

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Phayao

ด้านกระบวนการ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์การ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติ การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการสอน 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.56) และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.61) และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.55)

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร, โรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล, มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the factors and guidelines for effective demonstration school administration under autonomous university. 2) develop the model of an effective demonstration school administration under autonomous university and 3) evaluate the model of an effective demonstration school administration under autonomous university. The research was conducted in 3 steps. Step 1 was to study the factors and guidelines for effective demonstration school administration under autonomous university by interview groups by 9 key informants with specific selection. Step 2 was to develop the model of an effective demonstration school administration under autonomous university was created by 18 experts. Step 3 was evaluate the model of an effective demonstration school administration under autonomous university from 36 administrators. The statistical devices for data analysis were mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

The research findings were as follows 1) The factors and guidelines for effective demonstration school administration under autonomous university in three aspects and sixteen factors were input, process and output. Input had environment, management, organizational characteristics, executive leadership, personnel, development networks. The process factors had policy formulation, strategic planning, leadership, students and stakeholder focus, personnel focus, focus on practice, measurement analysis and knowledge management, educational quality assurance. The output factors had effective students, curriculum and instruction. 2) The model of an effective demonstration school administration under autonomous university were suitable at the highest level ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.56) and 3) feasibility at the highest level ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.61) and utility at the highest level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.55).

Keywords : Administrative Model, Effectiveness Demonstration, School Autonomous University

บทนำ

สถานการณ์การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่าประชากรในวัยการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ยังไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง สาเหตุประการหนึ่งเนื่องมาจากการจัดการศึกษาไม่เหมาะสม หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่ไม่สามารถสนองต่อวิถีชีวิตได้ ขาดรูปแบบในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการติดตามและประเมินการปฏิรูปการศึกษาได้พบปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขพัฒนา ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคน การเงินเพื่อการศึกษาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กฎหมายการศึกษา และด้านการศึกษาตลอดชีวิต โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการคือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งระบบการศึกษาไทยมีส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในระดับสูงได้ แต่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นยังมีอยู่เฉพาะในวงจำกัดหากกระตุนนโยบายสามารถสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยขยายระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึงประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้ ดังนั้นการดำเนินงานและการบริหารโรงเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล แต่การศึกษาในทุกระดับนั้นจะเกิดผลดีตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นขึ้นอยู่กับการจัดระบบการบริหารการศึกษาที่เอื้อต่อการดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายและบรรลุเป้าหมาย (สุทธะเสริม สิทธิเดช, 2556)

โรงเรียนสาธิต ได้ดำเนินการจัดการศึกษามาเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี นับตั้งแต่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาไทสงักดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันโรงเรียนเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวันได้ถือกำเนิดขึ้นโดยเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2496 ซึ่งถือเป็นต้นแบบของโรงเรียนสาธิตในสถาบันคุศศาสตร์อื่น ๆ ในประเทศไทย (มงคลทิพย์ รุ่งงามเลิศ, 2556) โรงเรียนสาธิตเป็นองค์การทางการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ ฝึกปฏิบัติของบัณฑิตในการสอนสาธิตการสอนวิจัย ทดลองด้านการเรียนการสอนพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนสาธิตจึงถูกคาดหวังจากสังคมว่าโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นเด็กที่เก่งและกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และมีความเป็นผู้นำสังคมได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังช่วยเสริมบทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการวิจัย ค้นคว้าทดลอง เพื่อที่จะเอาผลมาใช้ในการผลิตบัณฑิตและเพื่อที่จะส่งผลไปยังหน่วยปฏิบัติการทางการศึกษาอื่น ๆ นำผลไปใช้ได้

ปัจจุบันโรงเรียนสาธิตหลายแห่ง ได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนาผู้เรียนและองค์กรไม่ต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มีเป้าหมายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการปลูกฝังและสร้างความเจริญงอกงามของชีวิต มีค่านิยมในเรื่องการเรียนดีและการแข่งขันเพื่อให้ได้รับรางวัลทางวิชาการอันจะนำไปสู่ผลการเรียน คณะหรือมหาวิทยาลัยที่หวัง โรงเรียนยกย่องให้สถิติการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ แทนที่จะมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการแสวงหาและแสดงศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนให้เป็นທີ່ประจักษ์ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2553) ในมิติของการบริหารจัดการ ยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ

สำเร็จในระดับหนึ่ง เท่านั้นในเชิงปริมาณแต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพหลายประการ ดังนั้นระบบการศึกษาที่จะทดลองนวัตกรรมแนวคิดใหม่ ๆ จึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 และการยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ผลการประเมินของ PISA 2018 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และ คณิตศาสตร์ มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนานาชาติ โดยคะแนนด้านการอ่านลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ PISA 2015 ซึ่งมีประเทศที่เข้าร่วมโครงการ 72 ประเทศ แม้ว่ากลุ่มโรงเรียนสาธิตจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD แต่ยังห่างไกลจากระดับนานาชาติจากนักเรียนในประเทศ/เขตเศรษฐกิจ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เอสโตเนีย มาเก๊า-จีน แคนาดา และฮ่องกง-จีน ที่มีคะแนนทั้ง 3 ด้านอยู่ในกลุ่ม 10 อันดับแรก และจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยสถาบัน IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในปี พ.ศ.2560 ประเทศไทยมีผลคะแนนรวมเท่ากับ 80.095 ได้อันดับที่ 27 จาก 63 ประเทศทั่วโลก จึงทำให้เกิดความเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาไทยเมื่อเทียบกับคุณภาพของนานาชาติก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำและควรได้รับการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษานานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) จึงต้องหาแนวทางหรือรูปแบบการบริหารที่ทำให้สถานศึกษามีความโดดเด่น มีมาตรฐานสูง ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการบริหารสู่ความเป็นเลิศ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ มาบูรณาการหรือผสมผสานแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มาสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านประสิทธิภาพของโรงเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนสาธิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสาธิต 2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล 4) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

5) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร และ6) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ จากนั้นเป็นการพิจารณาว่าองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (PurPositive Selection) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นนักบริหารหรือนักวิชาการทางการบริหารการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารหรือจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตมีความรู้และประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบส่งเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เพื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในประเด็นองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) โดยครอบคลุมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นการนำองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาয়กร่างรูปแบบฯ หลังจากนั้นนำไปตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นนักบริหารหรือนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้มีความรู้หรือเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในระดับนโยบาย สำนัก และระดับเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 เป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 5 เป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนสาธิตหรือผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิต 10 ปีขึ้นไปจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบด้านความเหมาะสม (Suitable) ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการสรุปความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 24 สถาบัน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 24 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 96 คน รวมจำนวน 120 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้เกณฑ์ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรร้อยละ 30 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐรวมทั้งสิ้น จำนวน 36 คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปใช้ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์การ

แปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมิน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1.1 ผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 3 ด้าน 14 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การบริหารจัดการ, บุคลากร, การกำหนดนโยบาย, การวางแผนกลยุทธ์, สภาพแวดล้อม, เครือข่ายร่วมพัฒนา และ ลักษณะองค์การ 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การนำองค์การ, การมุ่งเน้นบุคลากร, การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และ 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการสอน

1.2 ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ทำให้ได้องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 3 ด้าน 16 องค์ประกอบ ประกอบด้วย. 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การบริหารจัดการ, บุคลากร, สภาพแวดล้อม, เครือข่ายร่วมพัฒนา, ลักษณะองค์การ และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การนำองค์การ, การมุ่งเน้นบุคลากร, การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การมุ่งเน้นการปฏิบัติ, การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้, การกำหนดนโยบาย, การวางแผนกลยุทธ์ และ การประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านผู้เรียน และ ด้านหลักสูตรและการสอน และได้แนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 76 แนวทาง

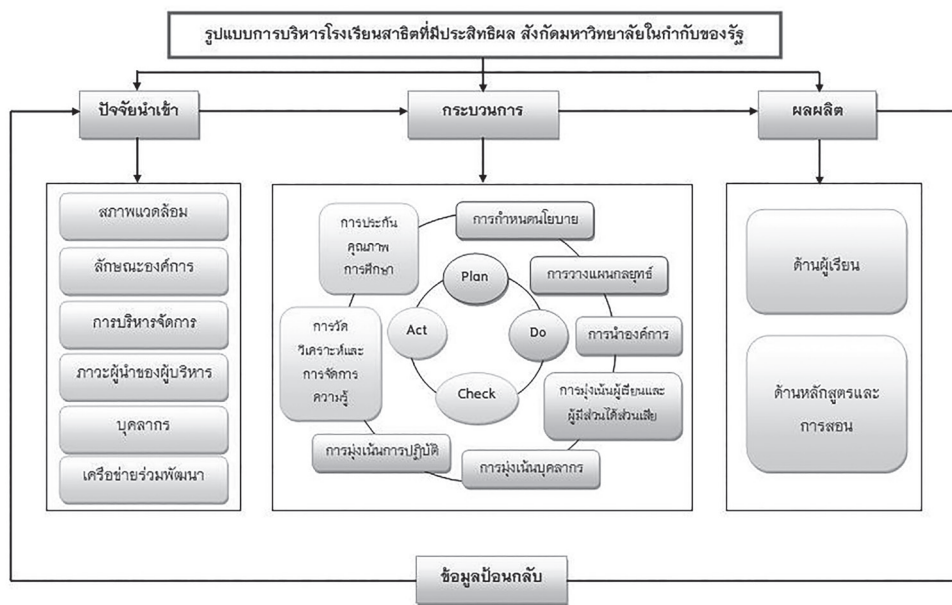
2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย 16 องค์ประกอบ และ 76 แนวทาง ประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ได้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ	4.41	0.61	มาก	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 2 บุคลากร	4.40	0.78	มาก	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 3 สภาพแวดล้อม	4.63	0.48	มากที่สุด	เหมาะสม

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัด มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	ความเหมาะสม			ผลการ ประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
องค์ประกอบที่ 4 เครือข่ายร่วมพัฒนา	4.56	0.58	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 5 ลักษณะองค์การ	4.62	0.61	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 6 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.57	0.57	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 7 การนำองค์การ	4.51	0.62	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 8 การมุ่งเน้นบุคลากร	4.52	0.59	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 9 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.55	0.52	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 10 การมุ่งเน้นการปฏิบัติ	4.53	0.53	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 11 การวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้	4.60	0.52	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 12 การกำหนดนโยบาย	4.62	0.49	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 13 การวางแผนกลยุทธ์	4.60	0.49	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 14 การประกันคุณภาพการศึกษา	4.63	0.52	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 15 ด้านผู้เรียน	4.62	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
องค์ประกอบที่ 16 ด้านหลักสูตรและการสอน	4.47	0.53	มาก	เหมาะสม
ภาพรวม	4.55	0.56	มากที่สุด	เหมาะสม

จากผลการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้องค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 3 ด้าน 16 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบสภาพแวดล้อม และองค์ประกอบประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.63$) และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับเรียงลำดับองค์ประกอบ ด้านปัจจัยนำเข้า ดังนี้ สภาพแวดล้อม, ลักษณะองค์การ, การบริหารจัดการ, ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, บุคลากร, เครือข่ายร่วมพัฒนา ในด้านกระบวนการ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารคุณภาพตามวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA ในการเรียงลำดับ ด้านกระบวนการ ดังนี้ ขั้นตอนวางแผน (Plan) ได้แก่ การกำหนดนโยบาย, การวางแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนดำเนินการ (Do) ได้แก่ การนำองค์การ, การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, การมุ่งเน้นบุคลากร, การมุ่งเน้นการปฏิบัติ ขั้นตอนตรวจสอบ (Check) ได้แก่ การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ ขั้นตอนปรับปรุงแก้ไข (Action) ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนในด้านผลผลิตผู้เชี่ยวชาญไม่มีความเห็นในการเปลี่ยนลำดับคือ ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านผู้เรียน และ ด้านหลักสูตรและการสอน แสดงดังภาพ 1 และได้เพิ่มเติมแนวทางทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้จำนวน 84 แนวทาง

ภาพ 1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ใช้รูปแบบ (Known Group) จำนวน 36 คน โดยมีประเด็นการประเมินคือ การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ผลการประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อม	4.70	0.59	มากที่สุด	4.73	0.55	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 2 ลักษณะองค์การ	4.59	0.72	มากที่สุด	4.66	0.57	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ	4.43	0.60	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 4 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.70	0.54	มากที่สุด	4.76	0.50	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 5 บุคลากร	4.72	0.55	มากที่สุด	4.78	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 6 เครือข่ายร่วมพัฒนา	4.77	0.47	มากที่สุด	4.78	0.48	มากที่สุด	ผ่าน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มี ประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับ ของรัฐ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ผลการ ประเมิน
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปล	
องค์ประกอบที่ 7 การกำหนดนโยบาย	4.69	0.59	มากที่สุด	4.75	0.54	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 8 การวางแผนกลยุทธ์	4.45	0.70	มาก	4.51	0.67	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 9 การนำองค์การ	4.65	0.53	มากที่สุด	4.74	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 10 การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	4.64	0.57	มากที่สุด	4.70	0.53	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 11 การมุ่งเน้นบุคลากร	4.68	0.54	มากที่สุด	4.75	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 12 การมุ่งเน้นการ ปฏิบัติ	4.66	0.57	มากที่สุด	4.74	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 13 การวัด วิเคราะห์ และการจัดการ ความรู้	4.67	0.56	มากที่สุด	4.76	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 14 การประกันคุณภาพ การศึกษา	4.61	0.77	มากที่สุด	4.56	0.79	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 15 ผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด	4.76	0.51	มากที่สุด	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 16 หลักสูตรและการสอน	4.44	0.85	มาก	4.53	0.75	มากที่สุด	ผ่าน
ภาพรวม	4.63	0.61	มากที่สุด	4.69	0.55	มากที่สุด	ผ่าน

จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ พบว่า 1) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.61) แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ใช้รูปแบบ (Known Group) ได้ประเมินความเป็นไปได้ ของรูปแบบฯ สอดคล้องกัน โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 6 เครือข่ายร่วมพัฒนา ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 บุคลากร ($\bar{X} = 4.72$) และลำดับที่สาม องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อม และองค์ประกอบที่ 4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.70$) และ 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิผล สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.55) แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้ประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ สอดคล้องกันโดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 5 บุคลากร และองค์ประกอบที่ 6 เครือข่ายร่วมพัฒนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.78$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ พบว่ามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากผลการวิจัยทำให้ได้จำนวนองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพจำนวน 3 ด้าน 16 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม ลักษณะองค์การ การบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บุคลากรและเครือข่ายร่วมพัฒนา 2) ด้านกระบวนการ มี 8 องค์ประกอบ คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์การ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติ การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านผลผลิต มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียน และหลักสูตรและการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในสภาพปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้พัฒนาไปสู่ผู้เรียนที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล โรงเรียนสาธิตจึงเป็นที่คาดหวังว่าจะเป็นองค์กรที่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และบูรณาการการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสาธิต จึงควรดำเนินการทั้งระบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยทฤษฎีระบบเป็นกลไกในการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อาคม อึ้งพวง (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอิดินแดง) พบว่า ปัจจัยความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน 11 ด้าน ได้แก่ 1) การมีภาวะผู้นำของโรงเรียน 2) การสอนที่มีประสิทธิภาพ 3) การมีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี 4) การมีวัฒนธรรมการทำงานที่ดี 5) การมีความคาดหวังสูง 6) การเน้นที่สิทธิและความรับผิดชอบของผู้เรียน 7) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนในทุกระดับ 8) การพัฒนาทักษะบุคลากร 9) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชน 10) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 11) การมีศักยภาพและขวัญกำลังใจที่ดีของครู

2. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยการประเมินจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน โดยกำหนดคุณสมบัติแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นนักบริหารหรือนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้มีความรู้หรือเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในระดับนโยบาย สำนัก และระดับเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 เป็นผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 5 เป็นผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนสาธิตหรือผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิต 10 ปีขึ้นไปจำนวน 5 คน พบว่ามีความเหมาะสม โดยองค์ประกอบประกันคุณภาพการศึกษาและองค์ประกอบสภาพแวดล้อมมีผลการประเมินสูงสุด ทั้งนี้เพราะ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการ

สถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน (วิเชียร เย็นกาย, 2554) และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมโดยรอบภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (อมรรัตน์ เจริญหอม, 2558)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นรูปแบบที่มีความเป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้และปฏิบัติได้จริง เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สร้างโดยใช้ กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามกระบวนการวิจัยที่ได้ออกแบบไว้ รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ผ่านการกระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบ และได้รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตามแนวคิดการประเมินรูปแบบของ Eisner (1976) ซึ่งได้เสนอแนวคิดการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือในการประเมินที่มีความเที่ยงธรรมและมีคลยพินิจที่ดี มีมาตรฐานและเกณฑ์ที่มาจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ และจากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตที่มีประสิทธิภาพ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในแต่ละองค์ประกอบล้วนมีความสำคัญในการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบบุคลากร พบว่า โรงเรียนมีการบริหารและการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพของบุคลากรอย่างเต็มที่สอดคล้องกับพันธกิจและแผนปฏิบัติของโรงเรียน มีการประเมินสมรรถนะและอัตราการจ้างอย่างสม่ำเสมอ มีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และมีการพัฒนาบุคลากรในทุกด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2558) ที่กล่าวว่า บุคลากรส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบเครือข่ายร่วมพัฒนา พบว่า โรงเรียนมีความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบัน การศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มีความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกับคณะหรือวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่โรงเรียนสังกัด มีเครือข่ายสมาคม ชมรมผู้ปกครองและศิษย์เก่า ในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจการโรงเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์จริงกับคณะหรือวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่โรงเรียนสังกัด ในการร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์ (2557) ที่กล่าวว่า เครือข่ายร่วมพัฒนาเป็นความร่วมมือทางการศึกษาให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับ โอนทัย ไทยวรรณศรี (2561) ศึกษาพบว่าวิธีการดำเนินการของเครือข่ายร่วมพัฒนา ได้แก่ การจัดกลุ่มเครือข่ายร่วมพัฒนา การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมของเครือข่าย การติดต่อสื่อสาร การทำงานแทนโรงเรียนโดยชุมชนและการติดตามผลงาน สามารถพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารองค์การได้

3.2 ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์ พบว่า โรงเรียนมีนโยบายยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาบนพื้นฐานอัตลักษณ์การศึกษาของโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีนโยบายส่งเสริมพัฒนาครู

และผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ มีนโยบายส่งเสริมด้านอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางการบริหารในการกำหนดวิธีกระบวนการ การวางแผนและกำหนดโครงการ และมีการกำหนดนโยบายระยะยาว ตามแนวทางของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายคือ แนวบริหาร กำหนดวิธีกระบวนการ การวางแผนและการกำหนดโครงการ เพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา โดยยึดมาตรฐานการศึกษาชาติ ซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการหลักและวิธีปฏิบัติในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Terry (1977) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารดำเนินงานและบรรลุถึงเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2554) พบว่า การทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับนโยบายถือปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

องค์ประกอบการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ พบว่า โรงเรียนมีการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้โดยการรวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ เช่น ฝ่ายวิจัย นิเทศ และฝึกประสบการณ์ ที่พัฒนางานด้านการวิจัยของบุคลากร การนิเทศอาจารย์ภายในโรงเรียน การนิเทศนิสิตนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มุ่งเน้นการทำวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาโรงเรียนในมิติต่าง ๆ สนับสนุนทุนโครงการวิจัยให้บุคลากรอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน มีการกำกับติดตามการนิเทศของอาจารย์ภายในโรงเรียนตามระยะเวลาที่กำหนด และจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ กิริติ ศยียงยง (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบรูปแบบใหม่ที่เน้นการพัฒนากระบวนการงาน (Business Process) ควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ (Learning Process) ผ่านกระบวนการจำแนกวิเคราะห์และจัดระเบียบความรู้เพื่อสรรหาคัดเลือกจัดการและเผยแพร่สารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อปรับปรุงและหรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงการแข่งขันและหรือเพื่อให้ได้มุมมองในองค์การมากขึ้นและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วสันต์ นาวเหนียว (2550) ศึกษาพบว่า ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วสามารถนำมาส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 ด้านผู้เรียน

องค์ประกอบผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน มีพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ มีทักษะทางความคิดในการพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในด้านการศึกษา มีอัตลักษณ์ตามวิสัยทัศน์ปรัชญาและพันธกิจของโรงเรียน และมีการพัฒนาความสามารถตรงตามศักยภาพของแต่ละคน โดยมีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับกลยุทธ์ของโรงเรียน สอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2001) ได้เสนอองค์ประกอบที่จะประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียน 4 ประการ คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และสอดคล้องกับ Klamen and others (2018) กล่าวว่า ผลผลิตความเป็นเลิศทางวิชาการดูจากผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรดำเนินการบริหารในองค์ประกอบที่มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ เครือข่ายร่วมพัฒนาบุคลากร และสภาพแวดล้อม

1.1 องค์ประกอบ เครือข่ายร่วมพัฒนา เป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ ดังนั้นโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ควรสร้างเครือข่าย ในการร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

1.2 โรงเรียนควรตระหนักให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ บุคลากร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพของบุคลากรอย่างเต็มที่สอดคล้องกับพันธกิจและแผนปฏิบัติของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับกระบวนการคัดเลือกบุคลากรผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชา

1.3 โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความได้เปรียบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม สังคมและวัฒนธรรม กฎหมายและการเมือง เทคโนโลยีดิจิทัลและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยจัดสรรและบริหารวัสดุครุภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผู้บริหารโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในด้านภาวะผู้นำและมีวิธีการบริหารอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของโรงเรียน

3. โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพไปใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และทำการประเมินผลเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4. โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนสาธิตในแต่ละขนาด และในแต่ละสังกัด เพื่อหาแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนสาธิตที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนสาธิตในประเทศไทยกับการบริหารโรงเรียนสาธิตในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จเพื่อหาแนวทางในการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- กิริติ ยศยิ่งยง. (2550). *การจัดการความรู้ในองค์กรและการณศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธรรมกลการพิมพ์. หน้า 72.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2553). โรงเรียนสาธิตที่แท้ : การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(1), 71-93.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มงคลทิพย์ รุ่งงามเลิศ. (2556). 22 บุคคลสำคัญของไทยที่โลกยกย่อง. กรุงเทพฯ : เพื่อนเรียนเด็กไทย.
- วสันต์ นาวเหนือ. (2550). *แนวทางการจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนเรังสุ่ม*. คุชชินพนธ์ปรัชญาคุชชินบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิเชียร เย็นกาย. (2554). ศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 25(77), 19-31.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2554). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(6), 22.
- ศักดิ์นิพนธ์ สว่างวงศ์. (2557). เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 14(2), 12.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ.
- สุทธะเสริม สิทธิเดช. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา*, 1(9), 96-105.
- สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 5(2), 172.
- อมรรัตน์ เจริญหอม. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ*. คุชชินพนธ์ปรัชญาคุชชินบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อโณทัย ไทยวรรณศรี. (2561). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(1), 211.
- อาคม อึ้งพวง. (2551). ข้อเสนอเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง). คุชชินพนธ์ศึกษาศาสตร์คุชชินบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism : Their form and functions in Educational evaluation, *Journal of Aesthetic Education*. 96.
- Hoy and Miskel. (2001). *Educational Administration : Theory, Research and Practice*. (6). Mc Graw : Hill International Edition 2001.
- Klamen David and Others. (2018). *Definition and Characteristics of Academic Excellence* [online]. <http://www.iun.edu/... and... Excellence>.
- Terry, R.G. (1977). *Principles of Management*. (7). Hoomewood : Richard D Irwin.